

Nr 12

Utlåtande i anledning av väckta motioner om sänkning av riksbankens diskonto.

I två inom riksdagen väckta, till bankoutskottet hänvisade likalydande motioner, nr 39 i första kammaren av herr *Öhman* och herr *Helmer Persson* och nr 48 i andra kammaren av herr *Nilsson* i Gävle m. fl., har hemställts, att riksdagen i skrivelse till riksbanksfullmäktige måtte föreslå fullmäktige att efter förhandlingar med regeringen sänka riksbankens diskonto från nu gällande fem till fyra procent.

Beträffande motiveringen för denna hemställan hänvisas till motionen II: 48.

Över motionen har yttrande inhämtats från *fullmäktige i riksbanken*, som anfört följande.

Räntenivån i Sverige ligger numera, liksom i praktiskt taget alla jämförbara länder, högre än under 1940-talet. Den är dock inte såsom motionärerna hävdar, ovanligt hög jämfört med andra länder. De påstående här om som förekommer i motionerna synes bygga på en jämförelse mellan de av olika länder publicerade officiella diskontosatserna. Dessa har emellertid under senare år blivit allt rörligare, varför en jämförelse som begränsas till en enda tidpunkt, kan bli missvisande. Vad motionärerna sålunda anfört om ränterelationerna, kan i fråga om de officiella diskontona sägas ha varit riktigt genast efter den senaste svenska diskontohöjningen. Numera är emellertid bilden redan förändrad, sedan Danmark höjt sitt diskonto till 5½ % och England sitt till 5 %. Vidare måste det observeras att en jämförelse enbart av de officiella diskontona blir vilseledande på den grund att marginalerna mellan det officiella diskontot och marknadsräntorna visar stora skillnader mellan olika länder.

Motionärerna framhåller vidare, att diskontot varit lägre under tidigare högkonjunkturer, och de synes mena, att det därför också skulle kunna vara lägre i nuvarande läge. Då diskontopolitiken emellertid endast utgör ett led i den allmänna ekonomiska politiken, kan den självfallet inom ramen för denna tillmätas större eller mindre betydelse beroende på vilken vikt som man tillägger andra åtgärder och vilket utrymme som föreligger för dessa. I det senare hänseendet har stora förändringar ägt rum inte bara sedan mitten av 1940-talet utan även efter 1953—1954 års högkonjunktur. Här må blott som exempel erinras om att strävandena att frigöra den internationella handeln och kapitalrörelserna begränsat möjligheterna till direkta ingripanden på handelsområdet och skärpt sambandet mellan svensk och internationell ekonomisk utveckling. Detta betyder självfallet att uppmärksam-

heten förskjutits från sådana ingripanden till andra ekonomiskt politiska åtgärder.

Höjningen av riksbankens diskonto från 4½ till 5 procent får ses mot bakgrunden av det uppsving i den ekonomiska aktiviteten, som blev allt tydligare under senare delen av år 1959. Fullmäktige bedömde läget så, att risker började framträda för en utveckling med prisstegringar och en försämring av betalningsbalansen med utlandet. En åtstramning av penningpolitiken framstod som ett nödvändigt led i en ekonomisk politik, som syftade till att säkerställa en stabil ekonomisk utveckling. Utifrån denna bedömning vidtog riksbanken en serie åtgärder, som förutom diskontohöjningen innefattade skärpningar av riksbankens rekommendationer rörande kreditinrättningarnas placeringar och avsåg att inskränka möjligheterna att med krediter finansiera den efterfrågeökning som hotade att gå utöver de tillgängliga resurserna. Utvecklingen efter diskontohöjningen har enligt fullmäktiges mening icke jävat denna bedömning.

De räntepolitiska åtgärderna måste anpassas efter de krav som växlingarna i det ekonomiska läget ställer, och för dagen tillåter situationen icke någon återgång från den skärpta kreditpolitiken. Motionerna torde därför icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Vid ärendets behandling inom fullmäktige anmälde herr *Rubbestad*, att han ansåg att fullmäktige bort tillstyrka bifall till motionen.

För egen del får *utskottet* under hänvisning till bankofullmäktiges yttrande över motionerna hemställa,

att riksdagen måtte avslå motionerna I: 39 och II: 48.

Stockholm den 15 mars 1960

På bankoutskottets vägnar:

K. G. EWERLÖF

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Ewerlöf, Fahlander, Schmidt, Strandler, Aspling, Yngve Nilsson och Ståhle;

från a n d r a kammaren: herrar Sköldin*, Larsson i Julita, Regnéll*, Eliasson i Sundborn, Persson i Appuna, Adamsson, Ågren och Nordgren.

* Ej närvarande vid justeringen.

Särskilt yttrande

av herr *Eliasson* i Sundborn:

Centerpartiet har, såsom bl. a. framgår av ett särskilt yttrande till bankoutskottets utlåtande nr 7 innevarande år, förordat en sådan ekonomisk politik att nuvarande höga räntenivå kunnat undvikas. Enligt min mening bör emellertid icke riksdagen, såsom i ifrågavarande motioner föreslagits, göra något uttalande om en viss fixerad diskontoförändring, vilket bl. a. skulle omedelbart utlösa spekulationer på marknaden. De allmänna riktlinjerna för penningpolitiken kommer att behandlas av riksdagen i annat sammanhang. Av dessa skäl har jag — utan att nu taga ställning till vad riksbanksfullmäktige anfört — i likhet med utskottets övriga ledamöter ansett att motionerna bör avslås av riksdagen.